

gemeente
Haarlemmermeer

De leden van de gemeenteraad van Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

Cluster Maatschappelijke en Economische Ontwikkeling
Contactpersoon Femke Sandberg
Doorkiesnummer 0900-1852
Uw brief ---
Ons kenmerk 13.0059348\vez/lhz 2012/25068
Bijlage(n) Verdiepingsslag Agenda voor de toekomst
Luchthavenzaken
Onderwerp Voortgangsrapportage Luchthavenzaken 2012

Verzenddatum

29 MEI 2013

Geachte heer, mevrouw,

Op 4 april jl. is met uw raad gesproken over de Voortgangsrapportage Luchthavenzaken 2012. Een onderdeel van deze rapportage betreft hoofdstuk 6 "Agenda voor de toekomst". Wij hebben het noodzakelijk geacht hieromtrent een verdiepingsslag te maken, omdat de spanning en synergie tussen luchthaven en omgeving zorgen voor een complex bestuurlijk en inhoudelijk speelveld hetgeen een continue kritische reflectie vereist.

Mede gezien de aanstaande oprichting van de Omgevingsraad Schiphol en de evaluatie van de Alderstafel sturen wij u hierbij ter informatie genoemde verdiepingsslag van hoofdstuk 6 van de Voortgangsrapportage Luchthavenzaken 2012 .

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

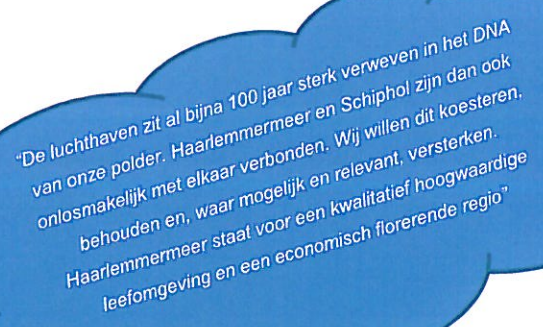
Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer,
de secretaris, de burgemeester,

drs. C.H.J. Brugman

drs. Th.L.N. Weterings

Haarlemmermeer en Schiphol: naar een vernieuwde strategische agenda

6 mei 2013

"De luchthaven zit al bijna 100 jaar sterk verweven in het DNA van onze polder. Haarlemmermeer en Schiphol zijn dan ook onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij willen dit koesteren, behouden en, waar mogelijk en relevant, versterken. Haarlemmermeer staat voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving en een economisch florierende regio"

Inleiding

Zou Haarlemmermeer, zonder de luchthaven Schiphol, vandaag de dag een onopvallende, gemiddelde gemeente in Nederland zijn? Feit is wel dat de ligging van Schiphol binnen onze gemeentegrenzen Haarlemmermeer tot een unieke gemeente maakt. De gemeente borgt twee uitersten: de dynamiek van de Randstad en het landelijke van een typische Hollandse polder. Haarlemmermeer is dan ook een veelzijdige gemeente met allerlei ontwikkelingen: we creëren onder andere nieuwe woongebieden en bedrijventerreinen, sportcomplexen en cultuur- en groenvoorzieningen. Deze ontwikkelingen maken dat het prettig wonen, werken en recreëren is in Haarlemmermeer.

De luchthaven levert een grote bijdrage aan de werkgelegenheid en aan het internationaal vestigingsklimaat in de regio. Het is tevens een knooppunt van diverse vervoersmodaliteiten en verbindt de regio met de rest van de wereld. De (ruimtelijke) inpassing van de luchthaven in de Schipholregio vraagt om het verbinden van verschillende beleidsvelden en een constante afweging tussen de maatschappelijke lusten en lasten. Het raakt, in de kern, de opgave om de verstedelijkingsruimte, die nodig is om te wonen en te werken in een metropoolregio, te combineren met voldoende ontwikkelingsruimte voor het optimaal functioneren van de luchthaven Schiphol.

Deze spanning en synergie tussen luchthaven en omgeving zorgt voor een complex bestuurlijk en inhoudelijk speelveld en vereist een continue kritische reflectie op onze agenda. Belangrijke vraag daarbij is: *Hoe kan Haarlemmermeer een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving realiseren EN deel uit maken van een luchthavenregio die uitgaat van de economische en maatschappelijke voordelen van de luchthaven?*

De voorliggende strategische agenda geeft de speerpunten waarop wij ons de komende jaren willen (blijven) inzetten. Binnen dit denkkader willen we zowel bestuurlijk als ambtelijk aan de verschillende tafels opereren. Het geeft de kernthema's weer waarop wij willen excelleren en onze faciliterende én regisserende rol kunnen versterken.

Strategische agenda

De bestuurlijke omgeving rondom de luchthaven Schiphol is de komende periode onderhevig aan veranderingen, zowel vanuit een inhoudelijk perspectief als in politiek- bestuurlijk opzicht. Met de evaluatie van de afspraken uit het Aldersakkoord en het advies over een nieuw normen- en handhavingstelsel zal de Alderstafel in 2013 in een eindfase komen. Met de oprichting van de

'Omgevingsraad Schiphol' zullen in 2013 de Alderstafel en de Commissie Regionaal Overleg Luchthaven Schiphol (CROS) worden samengevoegd tot een nieuw 'huis' van onderhandeling en ontmoeting. Ook de bestuurlijke tafel van de Structuurvisie Mainport Amsterdam Schiphol Haarlemmermeer (SMASH) zal dit jaar tot mogelijke bestuurlijke arrangementen komen voor de toekomst van deze regio richting 2040, waarbij nadrukkelijk gekeken wordt naar de gewenste bestuurlijke structuur. Daarnaast zijn er in 2014 nieuwe gemeentelijke verkiezingen die ook hun weerslag zullen hebben op de bestuurlijke context van de regio.

Het doel van deze strategische agenda is een herijking van onze focus, strategie en rol in het luchthavendossier. Immers, de luchthaven Schiphol heeft een prominente plaats in onze gemeente. Niet alleen in het gebruik van ruimte, maar ook in sociaal en economisch perspectief.

In de nabije toekomst willen wij ons meer gaan richten op de kansen die de luchthaven biedt. Dat betekent dat het risico op hinder daarbij betrokken dient te worden. Juist de kwaliteit van de leefomgeving rond de luchthaven vraagt onze voortdurende aandacht. Centraal staat in onze focus:

- Het benutten van de kansen die de luchthaven ons biedt en die essentieel zijn voor de concurrentiepositie van de regio en daarmee ook de positie van Haarlemmermeer.
- Het zoeken naar nieuwe middelen om met het risico op hinder om te gaan, met specifiek aandacht voor kennisoverdracht, informatievoorziening en investeringen in de leefomgeving van onze bewoners.

We onderscheiden in deze agenda vier verschillende niveaus waarop Haarlemmermeer acteert, zijnde lokaal, regionaal, nationaal en internationaal. Elk niveau kent haar eigen problematiek en vraagt van de gemeente Haarlemmermeer een bepaalde verantwoordelijkheid. In deze strategische agenda worden de verschillende niveaus en de daarbij gevraagde verantwoordelijkheden meegenomen.

De kernthema's van onze strategische agenda

De kernthema's binnen het luchthavendossier waar wij ons op willen richten de komende jaren zijn:

- Versterking communicatie/informatievoorziening t.a.v. de luchthaven
- Synergie bouwen en vliegen
- Versterking regionale samenwerking
- Versterken strategisch (regionaal) economisch beleid
- Verbinding met duurzaamheid, arbeidsmarkt en onderwijs
- Versterken van internationale profilering

Versterking communicatie/informatievoorziening t.a.v. de luchthaven

De spanning die er is tussen wonen en vliegen is evident. Deze is hoorbaar en voelbaar bij bewoners. In de afgelopen jaren is door de bij de Alderstafel betrokken partijen (waaronder Haarlemmermeer) veel effort gestoken in het beperken van de geluidsbelasting. Door microklimaataanpak, aanpassing van routes en het onderzoeken van routeverleggingen zijn reeds de best mogelijke operationele aanpassingen ingevoerd. De mogelijkheden voor hinderbeperking door middel van operationele aanpassingen zijn momenteel zo goed als benut. Mogelijk dat er in de toekomst nog nieuwe perspectieven ontstaan bij het ontwerpen van nieuwe naderingsroutes, aanpassingen in het luchtruim en ontwikkelingen op Europees niveau, waaronder het programma Single European Sky Airtraffic management Research (SESAR) of door de invoering van stillere motoren.

Wij willen ons richten op nieuwe middelen om met het risico op hinder om te gaan. Als gemeente zijn we, voor onze inwoners, verantwoordelijk voor een goede (lokale) informatievoorziening. Dit ligt binnen onze invloedssfeer. *Uitleggen* en *voorspelbaar maken* zijn de sleutelwoorden. Voor zowel toekomstige als huidige bewoners is het interessant te weten welke banen in gebruik zijn, wat zij de komende uren kunnen verwachten qua geluid, etc. We vinden dat het verrassingseffect voor bewoners moet verdwijnen. Informatie over wetgeving, standaard aan- en uitvliegroutes en geluidscontouren dient gemakkelijk via internet vindbaar te zijn voor bewoners. We verwachten van partijen als Schiphol, KLM of de Luchtverkeersleiding dat zij ons zullen helpen daar waar wij gegevens van hen nodig hebben.

Aan de Alderstafel is - in het convenant Omgevingskwaliteit - afgesproken de huidige en nieuwe bewoners te informeren over het wonen nabij Schiphol ('infoplicht'). In 2012 hebben wij hieraan invulling gegeven door op de (homepage van de) gemeentelijke website een link 'wonen bij Schiphol' te plaatsen. Bewoners krijgen via deze link direct toegang tot relevante informatie over Schiphol. Wij willen de interactieve mogelijkheden van communicatie en informatievoorziening verder benutten voor onze inwoners. Ook communicatiemiddelen als lokale kranten, verkoopbrochures van makelaars, contracten met projectontwikkelaars, etc zullen worden betrokken.

Begrijpelijke en transparante communicatie:

De wereldwijde groei in vliegtuigbewegingen leidt, met behoud van de positie, ook tot een toename van vliegtuigbewegingen op Schiphol.

Er is onderzoek naar stillere motoren, echter het ontwikkelen van stillere motoren duurt lang en zal niet op korte termijn uitkomst bieden.

Een geluidscontour is geen geluidsbarrière, maar enkel een gebiedsafbakening. Of iemand hinder ondervindt of niet wordt niet door die geluidscontour bepaald.

Synergie bouwen en vliegen

Zoals hierboven vermeld is een actieve uitwisseling van informatie tussen bewoners, de luchthaven en de gemeente een must. Echter, de spanning tussen wonen en vliegen is niet alleen een thema in de informatievoorziening. Er moet ook gezocht worden naar oplossingsrichtingen voor de opgave van de benodigde verstedelijkingsruimte in de regio en de ontwikkelingsruimte voor de luchthaven. Dit is naast een lokale met name een regionale en nationale opgave.

De verschillende contouren rondom de luchthaven zijn momenteel onderhevig aan een actualisatie. Dit wordt opgepakt in het rijkstraject SMASH. Haarlemmermeer is hier zeer nauw bij betrokken. Naar onze mening komt de kracht en de kwaliteit van deze regio voort uit de compactheid ervan en haar diversiteit aan functies. Wij vinden dan ook dat de actualisatie van contouren breed aangepakt wordt en niet enkel vanuit de geluidsproblematiek. De focus dient te liggen op het 'managen van kracht en kwaliteit van de regio', ofwel het 'managen van de nabijheid van de luchthaven in de stedelijke omgeving'. Er dienen bestuurlijk afspraken gemaakt te worden over het bouwen in de nabijheid van de luchthaven EN over de daarbij behorende lokale, regionale en nationale verantwoordingsplicht. De compensatie-gedachte (de zogeheten '2^e tranche') zal door Haarlemmermeer hoog op de agenda gehouden worden.

'Bouwen met verstand':
Dit houdt in dat er gebouwd kan worden op die locaties waar het mag, inclusief een tijdige infovoorziening richting toekomstige bewoners en toepassing van ruimtelijke inpassingsprincipes om het risico op hinder zoveel mogelijk te beperken.

Tevens wordt, aan de Alderstafel momenteel, gewerkt aan de uitwerking van het convenant Selectiviteit. Wij zijn van mening dat er binnen deze uitwerking niet alleen gekeken moet worden naar de netwerkkwaliteit van de luchthaven, maar ook naar de impact van het uitplaatsen van vluchten op de lokale en regionale economie en samenleving.

Versterking regionale samenwerking

Haarlemmermeer heeft de afgelopen jaren geacteerd in verschillende ambtelijke en bestuurlijke gremia in regionaal, nationaal en internationaal verband. De samenwerking met regionale partijen is momenteel veel beter dan enkele jaren geleden. Zowel ambtelijk als bestuurlijk zijn de contacten goed. Deze relaties willen wij koesteren, bestendigen en waar mogelijk en relevant versterken.

Regionale samenwerking is naar ons idee essentieel. Er is immers een gedeeld belang binnen de Schipholregio en de Metropoolregio Amsterdam (MRA) om de economische toppositie van de regio in Europa te versterken. Met als fundament: een gemeenschappelijk gevoel van urgentie en een focus op de uitwerking van gezamenlijke ambities gericht op het creëren van een hoogwaardig, veilig en duurzaam leef- en woon- en werkmilieu voor bedrijven en bewoners. Een goede samenwerking is (en blijft) van belang om economie, leefbaarheid, ruimtelijke ordening en bereikbaarheid te versterken, zodat de Schipholregio zich als internationaal competitieve hub of global city region kan blijven

profilieren. De bundeling van krachten in MRA verband zorgt voor betere afstemming en snellere besluitvorming. Plus een krachtiger regionale stem richting 'Den Haag'.

Versterking van de regionale samenwerking met de verschillende MRA-partijen, maar ook binnen een structuur als de Omgevingsraad Schiphol, is van groot belang.

Haarlemmermeer heeft met de luchthaven een 'economisch powerhouse' binnen haar gemeentegrenzen, maar ten tijden van economische recessie is een luchthaven economie ook zeer kwetsbaar. Het is daarom evident dat Haarlemmermeer via regionale samenwerking een sterke strategisch economische agenda moet bepalen. De verschillende bestuurlijke organen en beleidsstukken – zoals de Amsterdam Economic Board, REVS, Kantoren-en Bedrijvenstrategie Haarlemmermeer en Plabeka – geven genoeg bouwstenen om het sterke economische klimaat te behouden en daarbij rekening te houden met de nieuwe realiteit.

Onder de paraplu van de Amsterdam Economic Board is in 2010 een nieuwe, krachtige impuls gegeven aan de samenwerking van organisaties en partijen uit het bedrijfsleven, de kennisinstellingen en de regionale overheden. Deze onderlinge samenwerking en de bundeling van kennis, denk- en organisatiekracht en financiële middelen heeft geresulteerd in het stimuleringsprogramma 'Smart Logistics Amsterdam 2012 – 2015'. Het programma verbindt de drie knooppunten van internationale betekenis binnen de MRA, te weten de luchthaven Schiphol, de haven van Amsterdam en de bloemenveiling in Aalsmeer. In het programma zijn vijf programmaliijnen opgenomen, waaronder logistiek, duurzaamheid en kennis/kunde. Binnen het cluster logistiek vervult Haarlemmermeer al een centrale rol.

De urgentie en aanpak van economische, ruimtelijke en sociale opgaven vergroten de regionale samenwerking. Thema's waarop wij inzetten zijn: bereikbaarheid, gebiedskwaliteit (Airport Corridor), voorzieningen (inclusief leisure), logistiek, duurzaamheid, arbeidsmarkt en onderwijs en/of destination Amsterdam (Amsterdam in Business).

In 2013 zal (plan is voor de zomer 2013) de Omgevingsraad (ORS) worden opgericht. Dhr. Alders, kwartiermaker voor de ORS, heeft aangegeven dat 'de 4 delegaties' (Rijk, Sector, BRS en Bewoners) in de ORS zullen gaan deelnemen. In de ORS zullen 2 'tafels' gevormd gaan worden, zijnde een *onderhandelingstafel* en een *ontmoetingstafel*. De agenda van de onderhandelingstafel wordt bepaald door de nadere uitwerking van de Alders afspraken uit 2008. Daarnaast kan de Staatssecretaris de onderhandelingstafel om een advies vragen op andere luchtvaart gerelateerde onderwerpen. Voor de ontmoetingstafel wordt de agenda afhankelijk van de inbreng en wensen van de delegaties.

Wij zijn van mening dat, bij de oprichting van een groots instituut als de ORS, reeds bij aanvang heldere afspraken gemaakt dienen te worden over 'wie waarover meepraat'. De publieke taken van de verschillende overheidspartijen moeten hiervoor de basis vormen. Het overleg zal zich naar onze

mening zowel op de lusten als de lasten moeten richten, immers het gaat ook hier om het '*managen van kracht en kwaliteit van de regio*'. De agenda bepaalt mede welke deelnemers er om de tafel schuiven en wie welke verantwoordelijkheden heeft.

Versterken strategisch (regionaal) economisch beleid

Dankzij de strategische ligging ten opzichte van verschillende economische centra en de aanwezigheid van Schiphol neemt Haarlemmermeer in het zakelijke hart van de MRA een prominente plaats in. De aantrekkelijkheid van deze regio voor de vestiging van internationale bedrijven wordt voor een deel bepaald door de luchtvaart economie. Internationale bedrijven hebben een stuwende kracht en stimuleren de lokaal verzorgende economie.

De speerpunten vanuit het Platform Regionale Economische Structuur (PRES, platform binnen de MRA)¹ zijn sprekende voorbeelden voor het versterken van het relatiebeheer binnen de regio, de focus op de sterke economische clusters rond het luchthavencomplex en de daaraan gerelateerde verbinding voor regionale, nationale en internationale profilering. Het leggen van de verbinding tussen Schiphol en de economische speerpunten binnen Haarlemmermeer draagt bij aan onze regisserende (en deels ook onze faciliterende) rol.

Helaas maakt de economische realiteit pijnlijk duidelijk dat een luchthaven regio ook last heeft van de wereldwijde recessie. Haarlemmermeer wil zich daarom slim profileren en in zetten op haar sterke punten. Onze economische koers richt zich op het versterken van de lokale en regionale economie en sterk functionerend diensten- en logistiek complex, waarin wij onze positie als scharnierpunt in de regio willen waarmaken. Wij onderschrijven het MRA-gedachtegoed (behouden en versterken van de (internationale) concurrentiepositie van de luchthaven en haar regio) en zetten met name in op logistiek en duurzaamheid. Haarlemmermeer is een ontmoetingsplaats van mensen, informatie en goederen. Tevens dienen bestaande locaties verder geïntegreerd te worden in de omgeving: regio, stad en luchthaven worden zo een samenhangend economisch geheel.

Dit alles moet plaats vinden binnen een duidelijk kader waarin de programmering van nieuwbouwplannen, herstructurering van bestaande bedrijventerreinen en de transformatie en herontwikkeling van leegstaande kantoorpanden een prominente rol krijgt. De ambitie is om investeerders aan te trekken en daarbij de kansen te benutten die herstructurering en leegstand ons bieden.

Verbinding met duurzaamheid, arbeidsmarkt en onderwijs

Haarlemmermeer legt haar focus op de mogelijkheden voor de ontwikkeling van (nieuwe vormen van) hoger onderwijs in relatie tot versterking van de kennisinfrastructuur, innovatie, duurzaamheid en economische groei. De behoefte vanuit de economie is hiervoor de leidende factor. Zowel de arbeidsmarkt als het onderwijs, evenals andere belangrijke spelers, zijn immers gebaat bij blijvende

---

¹ Zijnde: logistiek/handel, aerospace, zakelijke dienstverlening, ICT, Hotels en Horeca, duurzaamheid en agrarische sector.

ontwikkeling. Daarom is in het kader van de Verkenning Hoger Onderwijs onderzoek gedaan naar de behoeften en mogelijkheden voor kennis, innovatie en onderwijs, waarbij een koppeling is gemaakt met duurzaamheid en de economische sectoren.

In de luchtvaart en logistiek volgen de ontwikkelingen elkaar in snel tempo op, wat de mogelijkheden voor innovatie vergroot. De dialoog die is aangegaan met regionale onderwijsinstellingen, kennisinstituten, omringende gemeenten en bedrijven uit de sectoren glastuinbouw, water en luchtvaart willen wij voortzetten. De Verkenning Hoger Onderwijs heeft laten zien dat in Haarlemmermeer een rijke bodem aanwezig is om een sterkere verbinding te creëren tussen de arbeidsmarkt en het onderwijs door initiatieven proactief op te pakken en elkaar meer op te zoeken. Maar ook nieuwe vormen van hoger onderwijs te ontwikkelen en duurzaamheid te verankeren in het (hoger) onderwijs en daarbij eveneens een duidelijke relatie te leggen met de (technische) luchtvaartopleidingen.

Ook de recente samenwerking van Haarlemmermeer met het Global Institute of Sustainability van de Arizona State University laat zien dat de gemeente een proeftuin is in het realiseren van onze doelstellingen voor de ontwikkeling van een duurzame samenleving en van de economische ontwikkeling van de gemeente. Ook in dit verband ontstaan er mogelijkheden verbindingen te leggen tussen de luchthaven en de omgeving, bijvoorbeeld in termen van kennisontwikkeling op gebied van duurzame en concurrerende luchtvaart. Haarlemmermeer wil hier een belangrijke faciliterende rol in spelen.

In het verbinden van arbeidsmarkt en onderwijs zal invulling gegeven worden aan het doel te komen tot een voldoende aantal gekwalificeerde logistieke medewerkers op alle niveaus, om de markt vraag te kunnen beantwoorden. Specifieke aandacht is er voor kennisdistributie, met name richting het MKB. Binnen de Human Capital Agenda van de Topsector Logistiek wordt aangegeven, dat de sector de ambitie heeft om haar topospositie te verstevigen. De sleutelfactor om deze ambities te realiseren is menselijk kapitaal (Human Capital).

De luchthaven kenmerkt zich door een grote en veelzijdige arbeidsmarkt. Op het snijvlak van economische ontwikkeling, arbeidsmarkt en onderwijs, duurzaamheid en investering in de leefbaarheid van de luchthavenomgeving, wordt blijvend gezocht naar samenwerkingsvormen met kennisinstituten (zoals het Nationaal Lucht- en Ruimtevaartlaboratorium), universiteiten en hogescholen. Zo heeft het onderzoeksprogramma Aviation van de Hogeschool van Amsterdam (HvA) de ambitie om toonaangevend praktijkgericht onderzoek uit te voeren op het gebied van veiligheid en capaciteitsbenutting op luchthavens. De HvA wil de onderwijs- en onderzoekfocus verbreden, de samenwerking met publieke professionals aangaan, waaronder Haarlemmermeer en daarmee ook het niveau van de (aviation)opleiding verhogen en differentiatie aanbrengen in het curriculum. De samenwerking met onderwijsinstellingen en kennisinstituten biedt een basis voor het versterken van

de kennisontwikkeling en kennisdeling met betrekking tot de gewenste verbinding tussen luchtvaart, luchthaven en omgeving.

Versterken van internationale profilering

We bevinden ons in een internationale omgeving waarin 'binnenland' en 'buitenland' steeds moeilijker te scheiden is. Tevens is er een duidelijke wederzijdse beïnvloeding tussen lokaal, regionaal, nationaal en internationaal niveau. De luchthaven Schiphol, als draaischijf van personen-, goederen- en informatiestromen, biedt kansen om de internationale profilering van Haarlemmermeer te versterken.

Het door Haarlemmermeer en de Provincie Noord Holland geïnitieerde en in 2012 afgeronde project 'Quality of Life in Airportregions' is een goed voorbeeld van het nut van samenwerking tussen luchthavenregio's in Europa en het belang van kennisdeling. Deze kennisdeling is gericht op concurrerende luchthavenregio's waarin de economische ontwikkeling, luchthavenontwikkeling en het investeren in de kwaliteit van de omgeving hand in hand gaan. Luchthavenregio's zijn onderling moeilijk te vergelijken vanwege een grote verscheidenheid in omvang, bebouwde omgeving en de culturele en institutionele context van het land.

In samenwerking met de Provincie Noord Holland en de gemeente Amsterdam willen wij de mogelijkheden van kennisontwikkeling en –deling met andere luchthavenregio's verder uitbouwen. Zoals de luchthaven onderdeel is van het DNA van onze regio spelen in andere (stedelijke luchthaven)regio's vergelijkbare thema's die agendavormend zijn in de versterking van de relatie met andere regio's. Relevante thema's zijn daarbij:

- Governance (relatie ook met vergelijkbare ontwikkelingen als de Omgevingsraad Schiphol)
- Veiligheid
- Managen van verstedelijking in een internationale luchthavenomgeving, inclusief gerelateerde thema's als informatievoorziening aan bewoners
- Economische ontwikkeling
- Duurzaamheid